

DÔVODOVÁ SPRÁVA

A. Všeobecná časť

Návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon Slovenskej národnej rady č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony, sa do legislatívneho procesu predkladá ako iniciatívny materiál vypracovaný v súčinnosti s Ministerstvom financií Slovenskej republiky.

Predloženým návrhom zákona sa zároveň mení a dopĺňa zákon č. 302/2001 Z. z. o samospráve vyšších územných celkov (zákon o samosprávnych krajoch) v znení neskorších predpisov, zákon č. 446/2001 Z. z. o majetku vyšších územných celkov v znení neskorších predpisov a zákon Slovenskej národnej rady č. 138/1991 Zb. o majetku obcí v znení neskorších predpisov.

Hlavným cieľom navrhovanej právnej úpravy je harmonizácia a modernizácia právnych predpisov upravujúcich oblasť územnej samosprávy. Vytvorením jednotných pravidiel pre obe úrovne samosprávy sa predíde interpretačným konfliktom a zabezpečí sa predvídateľnosť právneho prostredia pre občanov aj orgány verejnej moci. Navrhovaná právna úprava zároveň odstraňuje legislatívne nejasnosti, ktoré v súčasnosti sťažujú výkon samosprávnych funkcií a správu majetku obcí a samosprávnych krajov. Predložený návrh zákona reaguje na pretrvávajúce aplikačné problémy, ktoré vyplynuli z praxe orgánov územnej samosprávy.

Navrhované zmeny v zákonoch o obecnom zriadení, o samospráve vyšších územných celkov (VÚC), ako aj v zákonoch o majetku obcí a majetku VÚC, smerujú k systémovej harmonizácii oboch úrovní samosprávy. Cieľom návrhu je zjednotenie procesných postupov tam, kde je to z hľadiska efektívnosti opodstatnené, a vytvorenie koherentného právneho rámca, ktorý prispeje k zníženiu administratívnej záťaže a zvýšeniu transparentnosti pri nakladaní s verejnými prostriedkami.

V čl. I navrhovaná právna úprava zákona o obecnom zriadení najmä

- a) upravuje postup pričlenenia nefunkčnej obce k inej (susediacej) obci,
- b) precizuje vykonanie miestneho referenda,
- c) v súvislosti s označovaním ulíc a iných verejných priestranstiev mení subjekt, ktorý bude posudzovať prípustnosť názvu ulice alebo iného verejného priestranstva (Ústav pamäti národa nahradí komisia vytvorená ministerstvom vnútra, pričom Ústav pamäti národa bude v komisii zastúpený),
- d) upravuje vedenie úradnej tabule v digitálnej podobe prostredníctvom elektronického zariadenia,
- e) zavádza zoznam starostov.

Napriek tomu, že existuje úprava pričlenenia nefunkčnej obce k susediacej obci, táto úprava sa ukazuje ako nedostatočná. Doterajšie legislatívne nastavenie riešenia nefunkčnosti

obcí naráža na svoje limity, čoho priamym dôkazom je negatívny precedens neustále sa opakujúcich doplňujúcich volieb. Cieľom navrhovanej úpravy je preto zefektívnenie procesu pričlenenia obce. Súčasná právna úprava detailne nerieši prechodnú fázu, kedy je potrebné exaktne vyčíslieť ekonomický stav zanikajúcej (nefunkčnej) obce. Absencia jasného zákonného mandátu na ocenenie majetku a záväzkov spôsobuje v praxi právnu neistotu. Susedné obce odmietajú prevziať nefunkčnú obec bez toho, aby poznali reálny rozsah jej dlhov a hodnotu preberaného majetku. Cieľom návrhu je zveriť kompetenciu koordinácie tohto majetkovo-právneho auditu okresnému úradu v sídle kraja. Zároveň sa ustanovuje explicitná povinnosť súčinnosti pre dotknuté subjekty. Tým sa zabezpečí plynulý, transparentný a bezpečný prechod práv a povinností na nástupnícku obec.

Návrhom zákona dochádza k úpravám týkajúcim sa miestneho referenda. Hlasovanie obyvateľov obce (miestne referendum) je významným inštitútom, ktorým obyvatelia realizujú svoje právo zúčastňovať sa na správe vecí verejných. Navrhovaná úprava reaguje na poznatky z aplikačnej praxe, ako aj na zistenia prokuratúry a Ministerstva vnútra SR, podľa ktorých sa súčasný legislatívny rámec upravujúci podrobnosti o organizácii miestneho referenda javí ako nedostatočný. Ukázalo sa, že prenesenie kompetencie na obce v podobe povinnosti zadefinovať si procesné detaily referenda vo všeobecne záväzných nariadeniach (VZN) je problematické a často vedie k neúplným či nesprávnym reguláciám. Vzhľadom na ústavnoprávny význam inštitútu miestneho referenda je preto nevyhnutné rozšíriť a spresniť procesné pravidlá priamo v texte zákona o obecnom zriadení, čím sa zabezpečí jednotný a predvídateľný postup pri jeho výkone na celom území SR.

V prípade, ak v súvislosti s označovaním ulíc a iných verejných priestranstiev vzniknú pochybnosti o tom, či sa určitá osoba považuje za predstaviteľa režimu Slovenskej republiky z rokov 1939 až 1945 alebo iného režimu založeného na fašistickej alebo nacistickej ideológii alebo režimu založeného na komunistickej ideológii, je posúdenie tejto otázky v súčasnosti výlučne v pôsobnosti Ústavu pamäti národa. Navrhuje sa zveriť túto pôsobnosť komisii ministerstva, v ktorej bude okrem Ústavu pamäti národa zastúpené aj Ministerstvo vnútra SR, Ministerstvo kultúry SR, Historický ústav Slovenskej akadémie vied a Vojenský historický ústav.

V návrhu zákona sa explicitne zavádza možnosť pre obce a samosprávne kraje viesť úradnú tabuľu v digitálnej podobe prostredníctvom elektronického zariadenia. Navrhovanou úpravou sa reaguje na požiadavky, aby obce a samosprávne kraje nemuseli zverejňovať dokumenty na úradnej tabuli v listinnej forme. Zváženie potreby nahradenia úradných tabúl elektronickými zariadeniami bude na rozhodnutí samospráv.

V čl. II návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon Slovenskej národnej rady č. 138/1991 Zb. o majetku obcí v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o majetku obcí“), rieši zvýšenie hodnotovej hranice majetku, od ktorej je obec povinná zabezpečiť vypracovanie znaleckého posudku, s cieľom znížiť administratívnu záťaž pri nakladaní s majetkom nižšej hodnoty.

V čl. III návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 302/2001 Z. z. o samospráve vyšších územných celkov (zákon o samosprávnych krajoch) v znení neskorších predpisov, sa zameriava na spresnenie a sprísnenie pravidiel výkonu funkcií v orgánoch samosprávnych

krajov, a to s dôrazom na princípy transparentnosti, predchádzania konfliktu záujmov a zodpovedného nakladania s verejnými prostriedkami. V oblasti finančného odmeňovania volených predstaviteľov sa navrhuje úprava parametrov tak, aby systém odzrkadľoval princíp primeranosti. V záujme posilnenia integrity samosprávnych orgánov a eliminácie potenciálnych konfliktov záujmov návrh podstatným spôsobom rozširuje inštitút nezlučiteľnosti funkcií predsedu samosprávneho kraja a poslanca samosprávneho kraja.

V čl. IV návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 446/2001 Z. z. o majetku vyšších územných celkov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o majetku VÚC“), rieši problémy týkajúce sa prevodu vlastníctva majetku vyššieho územného celku a nájmu majetku vyššieho územného celku.

Ide o zosúladienie zákona o majetku VÚC so zákonom o majetku obcí. Nesúladiť právnej úpravy nakladania s majetkom obcí a právnej úpravy nakladania s majetkom vyšších územných celkov trvá od nadobudnutia účinnosti poslednej rozsiahlej novely zákona o majetku obcí (zákon č. 137/2023 Z. z. účinný od 1.11.2023).

Návrh zákona je taktiež reakciou na výsledky vykonanej kontroly nakladania s majetkom v samosprávach vyšších územných celkov z roku 2020, v ktorej Najvyšší kontrolný úrad Slovenskej republiky konštatoval netransparentné konanie vyšších územných celkov pri nakladaní s ich majetkom, čo im umožňuje súčasná nedostatočná a nejednoznačná legislatívna úprava.

Návrh novely zákona o majetku VÚC reaguje na potreby aplikačnej praxe. Navrhovaná novela sa zameriava na úpravu pravidiel nakladania s majetkom vyšších územných celkov s cieľom zvýšiť transparentné, efektívne a hospodárne nakladanie s ním. Pri prevodoch alebo nájmoch majetku vyšších územných celkov je dôležité v súlade s ich zákonnou povinnosťou hospodárenia v prospech rozvoja vyššieho územného celku a jeho obyvateľov a ochrany a tvorby životného prostredia, aby z ich strany nedochádzalo k nevhodnému, neefektívnemu či dokonca nezákonnému prevodu, resp. nájmu majetku, a to najmä pri obchodnej verejnej súťaži a priamom predaji/nájme a pri využívaní dôvodov hodných osobitného zreteľa.

Návrh zákona rozširuje obsah zásad hospodárenia s majetkom vyššieho územného celku, ktoré určujú kritéria nakladania s týmto majetkom pri prevodoch alebo nájmoch, s cieľom prispieť k efektívnemu nakladaniu s majetkom vyššieho územného celku.

Návrh zákona upravuje verejne kontrolovateľný proces prevodu a nájmu majetku vyššieho územného celku obchodnou verejnou súťažou od jej vyhlásenia až po samotný prevod alebo nájom majetku. Novela zákona umožní vyšším územným celkom odmietnuť návrhy predložené do obchodnej verejnej súťaže, ak nespĺnia jej podmienky, pričom rieši aj zrušenie obchodnej verejnej súťaže.

Návrh zákona bližšie vymedzuje podmienky prevodu, resp. nájmu majetku z dôvodu hodného osobitného zreteľa. Do zásad hospodárenia s majetkom vyššieho územného celku ustanovuje povinnosť zastupiteľstva upraviť dôvody hodné osobitného zreteľa (najmä prípady prevodov nehnuteľností s malou výmerou a nízkej hodnoty alebo odôvodnenú podporu všeobecne akceptovateľného verejnoprospešného účelu) a podmienky na zníženie kúpnej ceny, resp. nájomného oproti všeobecnej hodnote majetku/nájomného pri prevodoch alebo nájmoch

majetku vyššieho územného celku z dôvodu hodného osobitného zreteľa. Návrh zákona taktiež upravuje určenie všeobecnej hodnoty majetku, resp. nájomného pri prevodoch alebo nájmoch majetku vyššieho územného celku z dôvodu hodného osobitného zreteľa.

Návrh zákona tiež rozširuje okruh oprávnených osôb na dovolanie sa neplatnosti právneho úkonu alebo určenia vlastníctva vyššieho územného celku k majetku.

Návrh zákona je v súlade s Ústavou Slovenskej republiky, ústavnými zákonmi, zákonmi a ostatnými všeobecne záväznými právnymi predpismi, nálezmi Ústavného súdu Slovenskej republiky, ako aj s medzinárodnými zmluvami a inými medzinárodnými dokumentmi, ktorými je Slovenská republika viazaná. Návrh zákona je rovnako v súlade s právom Európskej únie.

Návrh zákona nebude mať vplyv na rozpočet verejnej správy, sociálne vplyvy, vplyvy na životné prostredie, vplyvy na informatizáciu spoločnosti ani na podnikateľské prostredie. Návrh zákona zakladá pozitívny vplyv na služby verejnej správy pre občana, a to najmä zjednodušením prístupu k relevantným informáciám o predstaviteľoch obcí a miest. Súčasne sa však predpokladá negatívny vplyv na procesy služieb vo verejnej správe, čo súvisí so zvýšenými administratívnymi nárokmi pri implementácii navrhovaných zmien.

B. Osobitná časť

K čl. I

K bodu 1

Zosúlad'uje sa text s osobitným predpisom, ktorým je zákon č. 184/1999 Z. z. o používaní jazykov národnostných menšín v znení neskorších predpisov.

K bodu 2

V prípade pričlenenia nefunkčnej obce sa táto stáva časťou obce a ako časť obce si ponecháva svoj doterajší názov. V takomto prípade názov časti obce neurčí a nezmení Ministerstvo vnútra na návrh obce.

K bodu 3

Obce sú základom územnej samosprávy. Zabezpečujú okrem iného verejné služby pre svojich obyvateľov. Obce pri výkone samosprávy nemožno nahradiť. V praxi sa však vyskytli situácie, keď obce dlhodobo nefungovali. Celkovo sa na Slovensku v uplynulom volebnom období do orgánov samosprávy obcí realizovalo viac ako 200 doplňujúcich volieb, čo poukazuje na nestabilitu personálneho obsadenia orgánov samospráv. Mimoriadne kritickú situáciu predstavovalo 23 prípadov, kedy bolo nevyhnutné súčasne voliť starostu aj poslancov obecného zastupiteľstva. Z tohto počtu až v 15 prípadoch (t. j. takmer v dvoch tretinách) išlo o de facto nefunkčné obce, ktoré v čase vyhlásenia volieb nemali obsadený post starostu a zároveň ich zastupiteľstvo nebolo uznášaniaschopné.

Aj do budúcnosti možno predpokladať výskyt takýchto situácií a súčasná úprava sa ukázala ako nevyhovujúca. V nefunkčných obciach nie sú zabezpečované verejné služby (aj také, ktoré sú životne dôležité, napr. zásobovanie vodou). Stav, kedy obec dlhodobo nedokáže personálne obsadiť orgány samosprávy, spôsobuje nielen administratívnu paralýzu sídla, ale aj neefektívne vynakladanie verejných zdrojov na prípravu neúspešných volieb.

Pričlenenie nefunkčnej obce sa mení z fakultatívneho na obligatórne. Podľa účinnej úpravy bolo rozhodnutie vlády o pričlenení obce v rovine možnosti. Predkladateľ má za to, že je vhodnejšie, aby vláda rozhodla o pričlenení k susediacej obci vždy, keď sú splnené zákonné podmienky. Pričlenenie obce je v takýchto prípadoch v záujme jej obyvateľov, ktorí dlhodobou nefunkčnosťou obce trpia.

Prioritne sa nefunkčná obec bude pričleňovať k najbližšej susediacej obci, ktorá sa nachádza v tom istom okrese ako nefunkčná obec a ktorá pre nefunkčnú obec vedie knihu narodení a knihu úmrtí. Kritérium vedenia knihy narodení a knihy úmrtí (matričnej agendy) je zvolené z dôvodu existujúcej administratívno-správnej nadväznosti. Obec, ktorá vykonáva prenesený výkon štátnej správy na úseku matrik pre nefunkčnú obec, disponuje príslušnou dokumentáciou a personálnymi kapacitami, ktoré sú oboznámené s miestnymi pomermi. Takýto postup minimalizuje administratívne náklady spojené s odovzdávaním agendy a zabezpečuje plynulý prechod výkonu samosprávnych funkcií nefunkčnej obce pod susediacu obec. Pre obyvateľov nefunkčnej obce je táto obec už dnes prirodzeným centrom pri vybavovaní dôležitých životných situácií, čo uľahčuje proces integrácie a minimalizuje negatívny dopad na komfort občanov pri kontakte s orgánmi verejnej moci. V prípade, že taká

obec nie je, vláda pričlení nefunkčnú obec k inej susediacej obci nachádzajúcej sa v rovnakom okrese.

Nevyhnutnou podmienkou pričlenenia nefunkčnej obce je predchádzajúci súhlas susediacej obce.

K bodu 4

V procese pričleňovania nefunkčnej obce je kľúčové poznať presnú bilanciu jej aktív a pasív.

Okresnému úradu v sídle kraja sa explicitne ukladá povinnosť zabezpečiť ocenenie hodnoty majetku a záväzkov nefunkčnej obce. Táto fáza nasleduje bezprostredne po zhromaždení obyvateľov obce. Znalosť reálneho finančného stavu je nevyhnutným predpokladom pre korektné majetkové vyrovnanie a ochranu ekonomických záujmov susediacej (nástupníckej) obce.

Keďže nefunkčná obec fakticky neexistuje (a preto nemôže konať sama), okresný úrad v sídle kraja musí mať legislatívny nástroj na získanie relevantných dát. Ustanovuje sa preto široká povinnosť súčinnosti pre štátne orgány, súdy, exekútorov, notárov, pre zamestnancov obce, ako aj pre iné osoby. Súčinnosť sú tieto subjekty povinné poskytnúť na žiadosť a v primeranej lehote určenej okresným úradom v sídle kraja.

Zároveň sa výslovne garantuje, že touto povinnosťou nie je dotknutá zákonom chránená mlčanlivosť (napríklad daňové tajomstvo, bankové tajomstvo či mlčanlivosť advokátov/notárov). Tým sa zachováva ústavný rámec ochrany informácií, no zároveň sa minimalizujú obštrukcie pri audite dlhov a majetku nefunkčnej obce.

V nadväznosti na vloženie nového odseku sa doterajšie odseky 3 až 10 legislatívno-technicky preznačujú ako odseky 4 až 11.

K bodu 5

Upravuje sa procesný postup okresného úradu v sídle kraja pri komunikácii so susediacimi obcami. Cieľom je odstrániť doterajšiu informačnú asymetriu a urýchliť proces rozhodovania o pričlenení nefunkčnej obce.

Precizuje sa obsah písomnej výzvy, ktorú okresný úrad v sídle kraja zasiela susediacej obci. Po novom je povinnou prílohou tejto výzvy kompletne ocenenie majetku a záväzkov nefunkčnej obce, ktoré okresný úrad v sídle kraja zabezpečil podľa odseku 3. Týmto krokom sa garantuje, že dotknutá susediaca obec bude disponovať exaktnými ekonomickými dátami o dlhoch a majetku preberaného subjektu ešte pred tým, než jej obecne zastupiteľstvo podľa § 11 ods. 5 písm. q) prijme rozhodnutie o udelení či neudelení súhlasu s pričlenením. Susediaca obec tak už nebude vystavená riziku preberania „neznámeho“ dlhového bremena.

Zavádza sa lehota 60 dní od doručenia výzvy, v ktorej je susediaca obec povinná oznámiť svoj súhlas alebo nesúhlas s pričlenením. Súčasná legislatíva nestanovovala žiadnu lehotu, čo v praxi viedlo k neúmernému predlžovaniu neudržateľného stavu v nefunkčnej obci.

Pre prípad negatívneho stanoviska susediacej obce alebo jej nečinnosti v zákonom stanovenej lehote sa ustanovuje ďalší procesný postup. Ak oslovená susediaca obec

s pričlenením nesúhlasí alebo sa v 60-dňovej lehote nevyjadrí (čo sa považuje za nesúhlas), okresný úrad v sídle kraja je povinný bezodkladne písomne vyzvať ďalšiu susediacu obec (ak ich má nefunkčná obec viac). Týmto mechanizmom sa zabezpečuje kontinuita procesu a predchádza sa zablokovaniu riešenia situácie v prípadoch, kedy má nefunkčná obec viacero susediacich samospráv.

K bodu 6

Pričlenenie nefunkčnej obce je výrazným zásahom do života obyvateľov nefunkčnej obce a môže v značnom rozsahu vplývať aj na susediacu obec. Cieľom navrhovanej úpravy je vybalansovať mechanizmus pričlenenia nefunkčnej obce tak, aby bol zabezpečený plynulý prechod práv a povinností z nefunkčnej obce na susediacu obec, a aby zároveň bola chránená identita obyvateľov pôvodnej obce. Pričlenením takáto obec zanikne a územie s obyvateľmi sa pripojí k susediacej obci. Právnym nástupcom nefunkčnej obce sa stáva susediaca obec. S cieľom zachovať identitu obyvateľov zanikajúcej obce sa ustanovuje, že po pričlenení bude jej pôvodný názov zachovaný vo forme názvu časti obce.

K bodom 7 a 8

Legislatívno-technická zmena spočívajúca v spresnení, že ide o susediacu obec. Zároveň sa dopĺňa ako ďalšia náležitosť žiadosti o poskytnutie príspevku odôvodnenie výšky žiadaného príspevku.

K bodu 9

Navrhovaná úprava reaguje na riziko, že po pričlenení nefunkčnej obce by jej pôvodné územie a jeho obyvatelia mohli byť marginalizovaní v prospech nástupníckej (susediacej) obce.

Hlavným cieľom je zabezpečiť spravodlivú distribúciu zdrojov. Obyvatelia nefunkčnej obce sa pričlenením stávajú súčasťou nového celku. Fixne stanovený podiel (40 % z príjmov vyčíslených v poslednom schválenom záverečnom účte bývalej nefunkčnej obce) garantuje, že sa dané financie do územia (časti obce, ktorá vznikla pričlenením nefunkčnej obce) aj reálne dostanú vo forme investícií a služieb.

Bez zákonnej garancie hrozí, že susediaca obec využije príjmy z nového územia na sanáciu vlastných dlhov alebo rozvoj svojho centra, zatiaľ čo infraštruktúra pričlenenej časti obce bude chátrať. Desaťročné obdobie poskytuje dostatočný čas na postupnú integráciu a dobehnutie investičného dlhu, ktorý pravdepodobne viedol k nefunkčnosti pôvodnej obce.

Jasné finančné pravidlá znižujú odpor obyvateľov nefunkčných obcí proti pričleneniu. Ak majú zákonnú istotu, že ich územie nestratí nárok na rozvoj, zvyšuje sa ochota k spolupráci a znižuje sa riziko sociálneho napätia v rámci novej susediacej obce.

K bodu 10

Zavádza sa legálna definícia pojmu „ulica“ v slovenskom právnom poriadku. Hoci zákon o obecnom zriadení s pojmom ulica dlhodobo pracuje (najmä v súvislosti s kompetenciou obcí určovať ich názvy), platná právna úprava neobsahuje explicitné definovanie tohto pojmu.

V aplikačnej praxi dochádzalo k výkladovým problémom, najmä pri určovaní, ktoré verejné priestranstvá alebo účelové komunikácie ešte možno považovať za ulicu a ktoré už nie.

Nová definícia určuje materiálne a funkčné znaky ulice. Z materiálneho hľadiska ide o súvislú komunikáciu s príslušnými stavbami alebo pozemkami, čím sa ulica odlišuje od bežných ciest mimo zastavaného územia obce. Z funkčného hľadiska je jej hlavným účelom dopravná obsluha územia a zabezpečenie pohybu osôb v rámci obce. Táto jasná definícia poskytne obciam pevný právny základ pre procesy určovania názvov ulíc, vedenia ich evidencie a odstraňovanie pochybností pri správe verejných priestranstiev.

Zároveň sa upravuje označenie odkazu. Ide o legislatívno-technickú úpravu.

K bodu 11

Cieľom je zmierniť striktnú zákonnú povinnosť obcí určovať názov každej ulice alebo iného verejného priestranstva, čím sa právny stav prispôsobuje praktickým potrebám najmä menších samospráv.

V mnohých menších obciach na Slovensku je orientácia dostatočne zabezpečená súpisnými číslami domov bez potreby uličného systému. Striktná zákonná povinnosť sa v týchto prípadoch javí ako neproporcionálna.

Veľké množstvo malých obcí na Slovensku dodnes uličný systém nemá vytvorený, čím sa formálne nachádzajú v rozpore s platným znením zákona. Navrhovaná zmena reflektuje na potreby menších obcí tým, že povinnosť ukladá len obciam, ktoré majú desať a viac ulíc alebo iných verejných priestranstiev (t. j. len väčším obciam). Stanovenie hranice desiatich ulíc alebo iných verejných priestranstiev vychádza z praktických skúseností, kedy pri vyššom počte ulíc a iných verejných priestranstiev prestáva byť orientácia výlučne podľa súpisných čísiel postačujúca.

K bodom 12 a 13

V súvislosti s označovaním ulíc a iných verejných priestranstiev sa mení subjekt, ktorý bude príslušný záväzne sa vyjadriť v prípade pochybností o prípustnosti názvu ulice alebo iného verejného priestranstva.

V súčasnosti zaujíma stanovisko len jeden subjekt - Ústav pamäti národa. V praxi sa vyskytli prípady nespokojnosti s takýmto jednostranným posudzovaním a kritikou, že pohľad tohto orgánu je príliš rigidný. V snahe predchádzať kritike z jednostrannosti posudzovania, ako vhodnejšou alternatívou sa javí vytvorenie komisie so zástupcov viacerých relevantných orgánov.

Hlavná vecná zmena teda spočíva v presune kompetencie posudzovať navrhované názvy ulíc z Ústavu pamäti národa na novozriadenú komisiu Ministerstva vnútra Slovenskej republiky (ďalej len „komisia ministerstva“).

Ustanovuje sa, že komisia ministerstva má byť zložená zo zástupcov Ministerstva vnútra Slovenskej republiky, Ministerstva kultúry Slovenskej republiky, Historického ústavu Slovenskej akadémie vied, Vojenského historického ústavu, ako i Ústavu pamäti národa.

Nová úprava explicitne stanovuje, že vyjadrenie komisie ministerstva je pre obec záväzná. Súčasný stav vykazoval znaky právnej neistoty, kedy obce v niektorých prípadoch nerešpektovali odborné stanoviská, čo viedlo k pretrvávaniu nezákonných názvov ulíc odkazujúcich na predstaviteľov totalitných režimov. Záväznosť stanoviska tento aplikačný nedostatok odstraňuje.

V záujme zachovania princípu dobrej správy a ochrany obcí pred nečinnosťou štátneho orgánu sa na konci ustanovenia zavádza právna fikcia súhlasu (tzv. pozitívna fikcia). Ak komisia ministerstva nezašle svoje vyjadrenie v zákonom stanovenej lehote, uplatní sa pravidlo, že k navrhovanému názvu ulice nemá výhrady. Týmto mechanizmom sa garantuje, že proces určovania názvov ulíc v obciach nebude blokovaný prípadnou administratívnou preťaženosťou alebo nečinnosťou na strane komisie ministerstva.

V bode 12 sa zároveň vykonáva legislatívno-technická úprava označenia odkazov.

K bodom 14 až 16

Úpravy v dotknutých ustanoveniach reagujú na dlhodobú potrebu modernizácie a elektronizácie procesov v prostredí územnej samosprávy. Ich cieľom je zjednotiť a precizovať terminológiu používanú pri zverejňovaní písomností na úradnej tabuli obce. Uvedené nadväzuje na navrhovanú úpravu explicitnej možnosti pre obce viesť úradnú tabuľu v digitálnej podobe prostredníctvom elektronického zariadenia.

Nahradenie pojmu „vyvesenie“ univerzálnejším slovom „zverejnenie“ zjednocuje terminológiu zákona s moderným poňatím transparentnosti. Slovo „zverejnenie“ zodpovedá tak vedeniu úradnej tabule v „papierovej“ podobe, ako aj vedeniu v elektronickej, digitálnej podobe.

K bodu 17

Precizovanie znenia ustanovenia spočívajúce v nahradení slova „vyvesenie“ legislatívne správnejším pojmom „vyhlásenie“. V právnej teórii aj legislatívnej praxi sa pre tento finálny krok uplatňuje pojem „vyhlásenie“ právneho predpisu (obdobne ako v prípade zákonov v Zbierke zákonov SR). Pojem vyvesenie bol iba technickým popisom jednej z foriem tohto aktu, zatiaľ čo pojem vyhlásenie presne vystihuje právny význam tohto momentu pre nadobudnutie platnosti nariadenia.

K bodu 18

Zavádza sa nový inštitút „kúpeľná obec“, ktorý reflektuje špecifické postavenie, povinnosti a rozvojový potenciál sídiel s certifikovanou prítomnosťou prírodných liečivých zdrojov a kúpeľnej infraštruktúry. V odseku 1 sa definujú materiálne a formálne podmienky, ktoré musí obec splniť, aby získala status kúpeľnej obce. Rozhodujúcim kritériom je, že sa na jej území nachádza uznané kúpeľné miesto a zároveň disponuje platným štatútom kúpeľného miesta vydaným podľa osobitného predpisu – zákona č. 538/2005 Z. z. o prírodných liečivých vodách, prírodných liečebných kúpeľoch, kúpeľných miestach a prírodných minerálnych vodách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Týmto prepojením sa garantuje, že status kúpeľnej obce nebude udeľovaný svojvoľne, ale bude

naviazaný na prísne expertné konanie, výsledkom ktorého je uznanie kúpeľného miesta a vydanie štatútu kúpeľného miesta vládou Slovenskej republiky.

Odsek 2 vytvára potrebný legislatívny základ pre systémovú a adresnú finančnú podporu týchto špecifických území. Kúpeľné obce znášajú v praxi omnoho vyššie finančné a administratívne náklady na údržbu verejných priestranstiev, parkov, čistotu ovzdušia či rozvoj infraštruktúry pre návštevníkov, než je bežný priemer slovenských samospráv. Zakotvenie možnosti poskytovať im podporu formou príspevkov, finančných nástrojov alebo európskych fondov otvára dvere pre ciele štátnu dotačnú politiku a zvýhodnené schémy v oblasti regionálneho rozvoja a cestovného ruchu.

V odseku 3 sa ukladá Ministerstvu zdravotníctva SR povinnosť viesť a na svojom webovom sídle zverejňovať oficiálny zoznam kúpeľných obcí. Táto evidencia bude slúžiť ako transparentný a ľahko overiteľný zdroj informácií pre potreby ostatných orgánov štátnej správy, poskytovateľov príspevkov, investorov, ako aj samotnej verejnosti. Tým sa zabezpečí rýchla identifikácia subjektov oprávnených čerpať benefity plynúce z tohto štatútu.

K bodom 19, 20 a 26

Legislatívno-technické úpravy, ktorými sa precizuje odkazová technika v texte zákona.

K bodu 21

Rozširuje sa okruh funkcií, ktoré sú nezlučiteľné s funkciou poslanca obecného zastupiteľstva. Podľa nového písmena d) je funkcia poslanca obecného zastupiteľstva nezlučiteľná s funkciou štatutárneho orgánu neziskovej organizácie poskytujúcej všeobecne prospešné služby, ktorej zakladateľom je tá istá obec.

Cieľom tejto zmeny je dôsledné uplatňovanie princípu transparentnosti a zamedzenie konfliktu záujmov pri správe vecí verejných. V aplikačnej praxi dochádzalo k situáciám, kedy bol poslanec obecného zastupiteľstva zároveň štatutárom neziskovej organizácie. Dochádzalo k nežiaducemu stavu, kedy tá istá osoba ako poslanec schvaľovala dotácie, majetkové prevody, či kontrolu pre neziskovú organizáciu, a následne ako štatutár tejto organizácie o týchto finančných prostriedkoch rozhodovala a nakladala s nimi. Z hľadiska del'by moci a kontrolných mechanizmov v samospráve nie je prípustné, aby kontrolovaný subjekt (štatutár neziskovej organizácie) bol zároveň členom najvyššieho schvaľovacieho orgánu (poslancom zastupiteľstva). Navrhovaná zmena tento stav odstraňuje, čím posilňuje transparentnosť nakladania s majetkom a finančnými zdrojmi miestnej samosprávy.

K bodu 22

Riešia sa situácie, keď si obce pred voľbami neurčia počet poslancov alebo určia počet poslancov nezodpovedajúci počtu obyvateľov obce. V takýchto prípadoch sa bude postupovať podľa zákona a počet poslancov bude rovný najnižšiemu možnému počtu poslancov v obci podľa počtu obyvateľov obce. Touto zmenou sa zároveň motivujú obce k riadnemu plneniu svojich zákonných kompetencií.

K bodu 23

Navrhovaná úprava explicitne zakotvuje právnu záväznosť výsledkov platného miestneho referenda pre orgány obce (starostu a obecné zastupiteľstvo). Doterajšie znenie

neobsahovalo dostatočne jednoznačnú formuláciu o priamej záväznosti. Táto legislatívna nedôslednosť spôsobovala v aplikačnej praxi dlhoročné teoretické aj praktické spory o to, či má úspešné referendum len odporúčací charakter, alebo či sú orgány obce povinné prijať rozhodnutie občanov bezodkladne vykonať. Miestne referendum je najvyššou formou priamej demokracie na úrovni územnej samosprávy, prostredníctvom ktorej obyvatelia obce priamo rozhodujú o najdôležitejších otázkach života a rozvoja svojej komunity v obci. Ponechanie priestoru na svojvôľu orgánov obce, ktoré by platné výsledky referenda ignorovali alebo nerealizovali, popiera samotnú podstatu ústavného práva občanov spolurozhodovať o samospráve podľa Čl. 67 Ústavy Slovenskej republiky. Doplnením navrhovanej vety sa odstraňuje akákoľvek interpretačná neistota. Ak obyvatelia obce v platnom referende rozhodnú o konkrétnej otázke, orgány obce sú povinné toto rozhodnutie rešpektovať a podriaďiť mu svoj ďalší postup (napríklad prijať nadväzujúce všeobecne záväzné nariadenie, zrušiť sporné uznesenie alebo vykonať iné potrebné úkony). Týmto krokom sa posilňuje právna istota občanov, zvyšuje sa vynútiteľnosť ich vôle a stabilizuje sa inštitút priamej demokracie v podmienkach slovenskej územnej samosprávy.

K bodu 24

Vzhľadom na zistenia z praxe, že obce nepreukázali schopnosť zadefinovať si podrobnosti vykonania miestneho referenda, je vhodné rozšíriť a spresniť úpravu priamo v zákone.

Precizuje sa spôsob hlasovania v miestnom referende odkazom na ustanovenia o spôsobe hlasovania v referende podľa osobitného zákona.

Konkretizuje sa podoba hlasovacieho lístku. Všetky hlasovacie lístky pre miestne referendum v obci by mali byť rovnaké, nielen čo sa týka obsahu, ale aj formy. Mali by mať rovnaké parametre (veľkosť, farbu, písmo atď.).

Zavádza sa úprava, podľa ktorej o tej istej veci, o ktorej sa rozhodlo v miestnom referende, bude možné rozhodovať najskôr po uplynutí 24 mesiacov od jeho vykonania. Záujmom je, aby sa vzhľadom na význam miestneho referenda výsledok v krátkej dobe nemenil, aby sa zabezpečila jeho stabilita. V určenej lehote nemôže byť v rovnakej veci vyhlásené nové miestne referendum (bolo by to o. i. plytvaním prostriedkov) a výsledok miestneho referenda nemožno nahradiť ani rozhodnutím obecného zastupiteľstva (posilňuje sa tým význam priamej demokracie).

K bodu 25

Precizuje sa formulácia, kde sa pojem „prijatie nariadenia“ nahrádza slovným spojením „prijatie uznesenia, ktorým sa vydáva nariadenie“. Všeobecne záväzné nariadenie ako normatívny právny akt je totiž schvaľované formou uznesenia obecného zastupiteľstva, čo je dôležité rozlišovať z hľadiska legislatívnej techniky a procesných postupov samosprávy.

Hlavná vecná zmena spočíva v určení potrebnej väčšiny hlasov poslancov na prijatie uznesenia, ktorým sa vydáva všeobecne záväzné nariadenie. Doterajšie znenie zákona vyžadovalo trojpäťtinovú väčšinu prítomných poslancov, čo v aplikačnej praxi spôsobovalo anomálie pri nízkej účasti poslancov na zasadnutí. Nová úprava zavádza požiadavku nadpolovičnej väčšiny všetkých poslancov.

K bodu 27

Navrhovaná úprava rozširuje okruh funkcií, ktoré sú nezlučiteľné s funkciou starostu obce. Táto zmena priamo nadväzuje na novelizačný bod, ktorým sa rovnaké obmedzenie zaviedlo pre poslancov obecného zastupiteľstva. Výkon funkcie starostu obce sa stáva nezlučiteľným s výkonom funkcie štatutárneho orgánu neziskovej organizácie poskytujúcej všeobecne prospešné služby, ktorej zakladateľom je tá istá obec, v ktorej bol starosta zvolený. Cieľom tejto úpravy je eliminovať riziko konfliktu záujmov a posilniť transparentnosť pri nakladaní s verejnými prostriedkami a majetkom obce. Starosta obce je podľa platnej legislatívy štatutárnym orgánom obce v majetkovoprávných vzťahoch a v pracovnoprávných vzťahoch zamestnancov obce. Ak by bol starosta súčasne štatutárnym orgánom neziskovej organizácie, mohlo by dochádzať k nežiaducemu prekryvaniu a kumulácii kontrolných a riadiacich právomocí v jednej osobe. V aplikačnej praxi by starosta na jednej strane ako štatutár obce podpisoval zmluvy o poskytnutí dotácií, transferov alebo o prenájme obecného majetku pre neziskovú organizáciu, a na druhej strane by ako štatutár tejto neziskovej organizácie tie isté zmluvy prijímal a následne finančné prostriedky sám zúčtoval. Takýto stav oslabuje transparentnosť a účinnosť vnútornej kontroly, keďže dochádza k splynutiu poskytovateľa a prijímateľa verejných financií. Navrhovaná úprava tento systémový nedostatok odstraňuje a dôsledne oddeľuje výkon verejnej funkcie od riadenia takýchto subjektov s právnou subjektivitou.

K bodu 28

Explicitne sa zavádza povinnosť písomného odôvodnenia pozastavenia výkonu uznesenia, a to v lehote do 10 dní od schválenia uznesenia obecným zastupiteľstvom. Toto písomné odôvodnenie sa stáva povinnou prílohou dotknutého uznesenia.

Aby zo strany starostu nemohlo dôjsť k svojvoľnému pozastaveniu výkonu uznesenia obecného zastupiteľstva, požaduje sa písomné odôvodnenie takéhoto pozastavenia.

Právo veta (tzv. sistačné právo) je silným nástrojom starostu, ktorým môže blokovat' rozhodnutia kolektívneho orgánu (obecného zastupiteľstva). Povinnosť písomného odôvodnenia núti starostu oprieť svoje rozhodnutie o vecné, ekonomické alebo právne argumenty. Tým sa predchádza subjektívnemu alebo politicky motivovanému blokovaniu uznesení bez reálneho základu.

Písomné odôvodnenie slúži ako podklad pre poslancov pri ich následnom rozhodovaní. Ak poslanci poznajú konkrétne výhrady starostu, môžu pri opätovnom prerokovaní tieto výhrady vziať do úvahy, aby ich pri prijímaní nového rozhodnutia v rovnakej veci mohli zohľadniť.

Občania majú právo vedieť, prečo starosta pozastavil realizáciu rozhodnutia, ktoré prijali ich volení zástupcovia. Písomný dokument vytvára jasnú stopu v rozhodovacom procese, ktorú je možné spätne kontrolovať a vyhodnocovať.

Písomné odôvodnenie môže tiež uľahčiť prácu prokuratúry pri preskúvaní zákonnosti postupu orgánov obce. Touto zmenou sa zákon o obecnom zriadení približuje k demokratickým štandardom verejného práva.

Absencia písomného odôvodnenia bude mať za následok neplatnosť pozastavenia výkonu uznesenia. To znamená, že ak starosta uznesenie nepodpíše a písomne ho v zákonnej lehote neodôvodní, uznesenie sa bude považovať za platné a vykonateľné.

Týmto mechanizmom sa zvyšuje transparentnosť rozhodovacích procesov v samospráve, posilňuje sa právna istota poslancov a predchádza sa svojvoľnému či čisto politicky motivovanému blokovaniu uznesení bez reálnych právnych alebo ekonomických argumentov.

K bodom 29 a 31

Navrhaná úprava odstraňuje z textu zákona o obecnom zriadení prekonanú terminológiu. Vypustenie slov „pozbavením spôsobilosti na právne úkony alebo“ reaguje na skutočnosť, že inštitút úplného pozbavenia spôsobilosti na právne úkony bol z civilného procesného práva v Slovenskej republike definitívne odstránený. V zmysle platnej legislatívy už súdy nemôžu fyzickú osobu úplne pozbaviť spôsobilosti na právne úkony, ale môžu ju v odôvodnených prípadoch iba obmedziť, a to vždy s presným vymedzením rozsahu tohto obmedzenia.

K bodu 30

Zavádza sa zoznam starostov. Aktuálne totiž takýto oficiálny zoznam neexistuje.

Zoznam umožní mať prehľad o tom, kto vykonáva v obciach funkciu starostu.

V súčasnosti je overovanie, či je konkrétna osoba skutočne starostom a či jej mandát stále trvá (napríklad pri podpise zmlúv, úverov alebo zastupovaní obce pred štátom), administratívne náročné. Zoznam poskytne verejnú dôveru v údaje o štatutároch. Tretie strany (banky, obchodní partneri, štátne orgány) si budú môcť okamžite overiť, či osoba konajúca za obec má na to zákonné oprávnenie.

V praxi často dochádza k situáciám, kedy mandát zanikne (vzdaním sa, odsúdením za trestný čin, smrťou), ale informácia sa k centrálnym orgánom štátu dostáva s oneskorením. Povinnosť obce nahlásiť relevantné údaje a ich zmeny do 15 dní zabezpečí aktuálnosť údajov.

K bodu 32

Úpravou sa robí ďalší krok k modernizácii a informatizácii v prostredí územnej samosprávy. Ustanovenie reaguje na dynamický technologický rozvoj a vytvára explicitný legislatívny rámec pre transformáciu úradných tabúl do modernej digitálnej podoby.

Ustanovuje sa, že v prípade nahradenia klasickej fyzickej úradnej tabule digitálnou formou, tento proces sa realizuje prostredníctvom vhodného elektronického zariadenia (napríklad dotykového informačného kiosku či elektronického úradného panelu). Ustanovenie je technologicky neutrálne, čo samosprávam umožňuje zvoliť si také technické riešenie, ktoré najlepšie vyhovuje ich finančným možnostiam a miestnym podmienkam. Digitálna úradná tabuľa výrazne zefektívňuje prácu zamestnancov obcí, šetrí náklady na tlač a podstatne zvyšuje komfort občanov pri prístupe k informáciám (napríklad možnosťou zväčšenia textu pre slabozrakých alebo vyhľadávania v dokumentoch).

Zakotvuje sa podmienka pre používanie digitálnej tabule - povinnosť zabezpečiť jej nepretržitý verejný prístup (24 hodín denne, 7 dní v týždni). Týmto sa garantuje zachovanie rovnakého štandardu dostupnosti informácií, aký poskytujú tradičné vývesné tabule. Občan nesmie byť obmedzený úradnými hodinami obecného úradu, ak si potrebuje napr. skontrolovať zverejnené dokumenty, lehoty pripomienkovania všeobecne záväzných nariadení či dôležité oznamy.

Navrhovaná úprava pamätá tiež na riziká spojené s prevádzkou elektronických systémov (napríklad výpadok elektrickej energie, porucha hardvéru, kybernetický útok alebo poškodenie vandalizmom). V prípade, že digitálne zariadenie nie je v prevádzke, obci sa ukladá povinnosť bezodkladne zabezpečiť zverejňovanie informácií iným vhodným prostriedkom, ktorý rovnako garantuje nepretržitú verejnú dostupnosť. V praxi to znamená operatívny prechod na dočasné fyzické vyvesovanie dokumentov v listinnej podobe na záložnú klasickú tabuľu, prípadne využitie iného alternatívneho technického riešenia po dobu odstraňovania poruchy. Týmto mechanizmom sa predchádza situáciám, kedy by technická porucha spôsobila zmeškanie zákonných lehôt.

K bodu 33

Úprava predstavuje legislatívno-technickú korekciu vnútorných odkazov.

K čl. II

K bodu 1

Ide o zosúladenie s obdobnou právnou úpravou v návrhu zákona o majetku vyšších územných celkov. Slovné spojenie „funkčný celok so stavbou“ vhodnejšie vyjadruje charakter príslušného pozemku v zmysle § 9a ods. 15 písm. b) zákona o majetku obcí.

K bodu 2

Ide o zosúladenie s obdobnou právnou úpravou v návrhu zákona o majetku vyšších územných celkov.

K bodu 3

Súčasne nastavená výška hodnoty majetku obce pri prevode z dôvodu hodného osobitného zreteľa, kedy je potrebné vyhotoviť znalecký posudok, spôsobuje obciam neprimeranú finančnú záťaž. V niektorých prípadoch týchto prevodov dochádza k vzniku vysokých nákladov obcí pri obstarávaní znaleckých posudkov v pomere k odhadovanej hodnote majetku a následne k cene, za ktorú sa tento majetok prevedie, keďže pri prevodoch majetku obce z dôvodu hodného osobitného zreteľa je prípustné previesť majetok aj za cenu nižšiu ako je trhovacia cena. Z uvedeného dôvodu sa navrhuje, aby sa hranica hodnoty majetku, pri ktorej je obec povinná obstaráť znalecký posudok, zvýšila.

K Čl. III

K bodu 1

Zmena terminológie v oblasti poskytovania sociálnych služieb na úrovni regionálnej samosprávy. Zámenou slova „program“ za slovo „konceptiu“ sa spresňuje povaha dokumentu, ktorý samosprávny kraj v rámci svojich kompetencií obstaráva, schvaľuje a podieľa sa na jeho realizácii.

K bodom 2 až 4

Úpravy v dotknutých ustanoveniach reagujú na dlhodobú potrebu modernizácie a elektronizácie procesov v prostredí územnej samosprávy. Ich cieľom je zjednotiť a precizovať terminológiu používanú pri zverejňovaní písomností na úradnej tabuli obce. Uvedené nadväzuje na navrhovanú úpravu explicitnej možnosti pre obce viesť úradnú tabuľu v digitálnej podobe prostredníctvom elektronického zariadenia.

Nahradenie pojmu „vyvesenie“ univerzálnejším slovom „zverejnenie“ zjednocuje terminológiu zákona s moderným poňatím transparentnosti. Slovo „zverejnenie“ zodpovedá tak vedeniu úradnej tabule v „papierovej“ podobe, ako aj vedeniu v elektronickej, digitálnej podobe.

K bodu 5

Legislatívno-technická úprava, ktorej cieľom je odstránenie pretrvávajúcej legislatívnej chyby v texte zákona a zosúladienie vnútorných odkazov so skutočným stavom.

Doterajšie znenie odseku 10 nesprávne odkazovalo na odsek 4, v ktorom je upravená len počiatočná fáza legislatívneho procesu, a to zverejnenie návrhu nariadenia na pripomienkovanie pre verejnosť. Samotné vyhlásenie už schváleného nariadenia, ktoré je podmienkou jeho platnosti a účinnosti, je pritom procesne upravené až v odseku 9.

K bodu 6

Úprava súvisí s presunom kompetencie určovať podpredsedov samosprávneho kraja ako aj určovať ich plat, zo zastupiteľstva priamo do výlučnej pôsobnosti predsedu samosprávneho kraja. Vypustenie doterajšieho písmena j) z kompetencií zastupiteľstva zosúladí postavenie predsedu samosprávneho kraja s modelom, ktorý dlhodobo úspešne funguje na úrovni miestnej samosprávy (vzťah starostu a zástupcu starostu).

K bodu 7

Ide o legislatívno-technickú korekciu vnútorného odkazu.

K bodu 8

Úprava predstavuje legislatívno-technickú úpravu textu (zavedenie legislatívnej skratky), ktorá nadväzuje na vypustenie ustanovenia, v ktorom bola skratka predtým použitá.

K bodu 9

Vypustenie poslednej vety v § 12 ods. 4 súvisí s úpravou platu poslanca, ktorý je dlhodobo uvoľnený zo zamestnania na výkon podpredsedu v novom § 12 odseku 5.

K bodu 10

Stanovuje sa strop platu podpredsedu, ktorý je dlhodobo uvoľnený na výkon funkcie.

Zavedenie limitu „najviac vo výške 70 % mesačného platu predsedu“ vytvára jasnú koreláciu medzi platom štatutára (predsedu) a jeho zástupcu. Tým sa zabezpečuje hospodárnosť pri nakladaní s verejnými prostriedkami a predchádza sa neprimeraným rozdielom medzi krajinami.

Kritérium „podľa vecnej a časovej náročnosti“ umožňuje predsedovi diferencovať plat podpredsedu podľa reálneho rozsahu delegovaných právomocí a miery zodpovednosti. Nie každý podpredseda má rovnakú agendu; tento mechanizmus zavádza do odmeňovania prvok zásluhovosti a flexibility, pričom horná hranica zostáva fixne chránená zákonom.

Poslanci dlhodobo uvoľnení na výkon funkcie sa nachádzajú v špecifickom právnom postavení - nie sú zamestnancami v klasickom zmysle Zákonníka práce, čo im v praxi spôsobuje problémy pri čerpaní dovolenky, nárokovani cestovných náhrad či pri čerpaní prostriedkov zo sociálneho fondu.

Navrhovaná zmena zosúladí postavenie podpredsedov samosprávnych krajov s obdobnou úpravou, ktorá existuje pri zástupcoch starostov a primátorov v zákone o obecnom zriadení. Odstraňuje sa tak neodôvodnená diskriminácia medzi funkcionármi rôznych stupňov územnej samosprávy.

K bodu 11

Zníženie stropu odmeny poslanca z 20-násobku na 15-násobok minimálnej mzdy predstavuje úsporné opatrenie. Vzhľadom na dynamický rast minimálnej mzdy v posledných rokoch dochádza k automatickému zvyšovaniu mzdových nákladov na poslanecké zbory. Navrhovaná úprava tento rast koriguje tak, aby odmeňovanie zostalo primerané, ale neprimerane nezaťažovalo rozpočet kraja.

Zníženie na 15-násobok lepšie reflektuje časovú náročnosť tejto funkcie v porovnaní s inými volenými funkciami a udržiava zdravý pomer medzi príjmami volených zástupcov a priemernou mzdou v národnom hospodárstve.

K bodom 12

Ide o legislatívno-technickú úpravu týkajúcu sa vnútorných odkazov.

K bodu 13

Ide o legislatívno-technickú úpravu.

K bodu 14

Rozširuje sa zoznam funkcií, ktoré sú nezlučiteľné s funkciou poslanca zastupiteľstva samosprávneho kraja.

Zastupiteľstvo samosprávneho kraja je orgánom, ktorý zriaďuje rozpočtové, príspevkové a neziskové organizácie (napr. stredné školy, domovy sociálnych služieb, správy ciest), schvaľuje im rozpočet a kontroluje ich hospodárenie. Ak by poslanec bol zároveň štatutárom (riaditeľom) takejto organizácie, ocitol by sa v situácii, kde by sa ako poslanec podieľal na rozhodovaní o financiách pre organizáciu, v ktorej je riaditeľom.

Funkcia poslanca má byť nestranná a nezávislá. Štatutár organizácie je však priamo podriadený rozhodnutiam zastupiteľstva a predsedu kraja, čo by mohlo viesť k ovplyvňovaniu jeho poslaneckého hlasovania v prospech ním riadenej organizácie na úkor celého kraja.

Tento návrh odstraňuje neodôvodnený rozdiel medzi úrovňami územnej samosprávy. V zákone o obecnom zriadení už takáto nezlučiteľnosť existuje - poslanec obecného zastupiteľstva nesmie byť štatutárom rozpočtovej alebo príspevkovej organizácie zriadenej obcou. Zároveň sa zavádza v zákone o obecnom zriadení zavádza nezlučiteľnosť funkcie poslanca z funkciou štatutárneho orgánu neziskovej organizácie zriadenej obcou. Je logické, aby rovnaké štandardy transparentnosti a etiky platili tak na úrovni obcí, ako aj na úrovni samosprávnych krajov.

K bodom 15 a 25

Navrhovaná úprava odstraňuje z textu zákona o samosprávnych krajoch prekonanú terminológiu. Vypustenie slov „pozbavením spôsobilosti na právne úkony alebo“ reaguje na fakt, že inštitút úplného pozbavenia spôsobilosti na právne úkony bol z civilného práva v Slovenskej republike definitívne odstránený. V zmysle platnej legislatívy už všeobecné súdy nemôžu fyzickú osobu úplne pozbaviť spôsobilosti na právne úkony. Súdy môžu osobu v odôvodnených prípadoch iba obmedziť, a to vždy s presným vymedzením rozsahu tohto obmedzenia.

K bodu 16

Poslancom zastupiteľstva samosprávneho kraja sa ukladá povinnosť bezodkladne oznámiť samosprávnemu kraju zánik mandátu z dôvodu právoplatného odsúdenia za úmyselný trestný čin alebo právoplatného odsúdenia za trestný čin, ak výkon trestu odňatia slobody nebol podmiennečne odložený (podľa § 13 ods. 2 písm. d)). Rovnako sa poslancovi ukladá oznamovacia povinnosť v súvislosti so zánikom mandátu z dôvodu skončením trvalého pobytu v obci na území samosprávneho kraja (podľa § 13 ods. 2 písm. f)).

K bodu 17

Zavádza sa úprava, podľa ktorej o tej istej veci, o ktorej sa rozhodlo v referende, bude možné rozhodovať najskôr po uplynutí 24 mesiacov od jeho vykonania. Záujmom je, aby sa vzhľadom na význam referenda výsledok v krátkej dobe nemenil, aby sa zabezpečila jeho stabilita. V určenej lehote nemôže byť v rovnakej veci vyhlásené nové referendum (bolo by to

o. i. plytvaním prostriedkov) a výsledok referenda nemožno nahradiť ani rozhodnutím zastupiteľstva samosprávneho kraja (posilňuje sa tým význam priamej demokracie).

K bodu 18

Dochádza k zmene kreovania a odvolávania podpredsedov samosprávneho kraja. Ustanovuje sa, že predsedu môžu zastupovať najviac štyria podpredsedovia. Zavedenie tohto flexibilného stropu reflektuje rozdielnu veľkosť, počet obyvateľov a socioekonomické potreby jednotlivých samosprávnych krajov v Slovenskej republike. Predseda získava výlučnú kompetenciu písomne poveriť podpredsedov zastupovaním, a to v lehote do 60 dní od zloženia svojho sľubu. Na základe princípu subsidiarity a v záujme predchádzania patovým situáciám v riadení kraja sa zavádza mechanizmus proti nečinnosti predsedu – ak predseda v tejto 60-dňovej lehote podpredsedov nepoverí, táto kompetencia prechádza na zastupiteľstvo.

Zavádza sa inštitút „prvého podpredsedu samosprávneho kraja“. Predseda je priamo pri poverení povinný jasne určiť hierarchiu v zastupovaní pre prípady svojej neprítomnosti alebo neschopnosti vykonávať funkciu. Tým sa predchádza kompetenčným konfliktom medzi viacerými podpredsedami a garantuje sa kontinuita vedenia úradu. Spresňuje sa rozsah a podmienky výkonu tejto funkcie. Rozsah zastupovania je plne v rukách predsedu, ktorý ho musí detailne špecifikovať v písomnom poverení. Zároveň sa striktnie zachováva podmienka, že podpredsedom môže byť výlučne poslanec zastupiteľstva, čím zostáva garantovaná silná demokratická legitimita a prepojenie exekutívy s poslaneckým zborom.

Piata veta uzatvára personálnu právomoc predsedu možnosťou kedykoľvek podpredsedu z funkcie odvolať, čo odzrkadľuje plnú politickú zodpovednosť predsedu za svoj najbližší tím. Pre prípad odvolania sa ustanovuje rovnaká 60-dňová lehota na poverenie nového podpredsedu, čím sa zabezpečuje plynulý chod samosprávneho kraja bez dlhodobého personálneho poddimenzovania.

K bodu 19

Navrhovaná úprava rozširuje okruh funkcií, ktoré sú nezlučiteľné s funkciou predsedu samosprávneho kraja. Táto zmena priamo nadväzuje na predchádzajúce novelizačné body, ktorými sa totožné obmedzenie zaviedlo pre poslancov, ako aj pre volených funkcionárov na úrovni miestnej samosprávy. Výkon funkcie predsedu vyššieho územného celku sa stáva nezlučiteľným s výkonom funkcie štatutárneho orgánu neziskovej organizácie poskytujúcej všeobecne prospešné služby, ktorej zakladateľom je ten istý samosprávny kraj.

K bodu 20

Ide o legislatívno-technickú úpravu.

K bodu 21

Rozširuje sa zoznam funkcií, ktoré sú nezlučiteľné s funkciou predsedu samosprávneho kraja.

Základným pilierom demokratického usporiadania SR je oddelenie štátnej správy od územnej samosprávy. Predseda samosprávneho kraja predstavuje najvyšší stupeň výkonnej moci v regióne. Je neprípustné, aby tá istá osoba zároveň zastávala pozíciu vedúceho zamestnanca v orgáne štátnej správy.

Orgány štátnej správy vykonávajú voči samosprávnym krajom dozor, kontrolu a metodické usmerňovanie (napr. v oblasti dopravy, školstva či sociálnych vecí). Ak by bol predseda kraja zároveň vedúcim zamestnancom na ministerstve alebo okresnom úrade, mohol by sa ocitnúť v situácii, kedy by ako štátny úradník kontroloval alebo usmerňoval vlastné rozhodnutia, ktoré prijal ako predseda kraja.

Výkon funkcie predsedu kraja sa podľa zákona považuje za výkon verejnej funkcie, ktorý si vyžaduje plné nasadenie. Rovnako vedúci zamestnanec štátu (napr. generálny tajomník služobného úradu alebo prednosta) zodpovedá za riadenie úradu v nepretržitom režime. Kumulácia týchto postov je fyzicky aj mentálne nerealizovateľná bez toho, aby bol jeden z nich zanedbaný, čo je v rozpore s princípom dobrého spravovania (good governance).

K bodu 22

Ide o legislatívno-technickú úpravu.

K bodu 23

Rieši sa kritické legislatívne vákuum pre prípad predčasného zániku mandátu predsedu samosprávneho kraja (napr. v dôsledku vzdania sa mandátu, úmrtia, právoplatného odsúdenia za úmyselný trestný čin). Cieľom je zabezpečiť absolútnu kontinuitu exekutívnej moci a plynulý chod samosprávneho kraja až do vykonania nových volieb.

V odseku 13 sa explicitne ustanovuje, že v prípade predčasného zániku mandátu predsedu prechádza plný rozsah jeho úloh a právomocí na prvého podpredsedu. Doterajšia úprava vykazovala znaky právnej neistoty ohľadom rozsahu kompetencií zastupujúceho podpredsedu v takomto krízovom režime. Nové znenie jasne deklaruje, že prvý podpredseda plní úlohy predsedu v plnom rozsahu. Toto mimoriadne zastupovanie sa ex lege končí momentom, kedy novozvolený predseda zloží zákonom predpísaný sľub.

Odsek 14 upravuje spravodlivé finančné nároky spojené s týmto dočasným, no vysoko zodpovedným výkonom funkcie. Keďže prvý podpredseda preberá kompletnú právnu a manažérsku zodpovednosť za vedenie celého samosprávneho kraja, od momentu zániku mandátu predsedu mu patrí plat podľa osobitného zákona (zákon č. 438/2001 Z. z. o platových pomeroch a platových náležitostiach predsedov samosprávnych krajov). Týmto krokom sa odstraňuje disproporcia, kedy by zastupujúci funkcionár niesol plnú zodpovednosť, no bol by odmeňovaný len na úrovni podpredsedu.

K bodu 24

Predsedovi samosprávneho kraja sa ukladá povinnosť bezodkladne oznámiť samosprávnemu kraju zánik mandátu z dôvodu právoplatného odsúdenia za úmyselný trestný čin alebo právoplatného odsúdenia za trestný čin, ak výkon trestu odňatia slobody nebol

podmienečne odložený (podľa § 17 ods. 1 písm. d)). Rovnako sa predsedovi ukladá oznamovacia povinnosť v súvislosti so zánikom mandátu z dôvodu skončením trvalého pobytu v obci na území samosprávneho kraja (podľa § 17 ods. 1 písm. f)).

K bodu 26

Úpravou sa robí ďalší krok k modernizácii a informatizácii v prostredí územnej samosprávy. Ustanovenie reaguje na dynamický technologický rozvoj a vytvára explicitný legislatívny rámec pre transformáciu úradných tabúl do modernej digitálnej podoby.

Ustanovuje sa, že v prípade nahradenia klasickej fyzickej úradnej tabule digitálnou formou, tento proces sa realizuje prostredníctvom vhodného elektronického zariadenia (napríklad dotykového informačného kiosku či elektronického úradného panelu). Ustanovenie je technologicky neutrálne, čo samosprávam umožňuje zvoliť si také technické riešenie, ktoré najlepšie vyhovuje ich finančným možnostiam a miestnym podmienkam. Digitálna úradná tabuľa výrazne zefektívňuje prácu zamestnancov samosprávnych krajov, šetrí náklady na tlač a podstatne zvyšuje komfort občanov pri prístupe k informáciám (napríklad možnosťou zväčšenia textu pre slabozrakých alebo vyhľadávania v dokumentoch).

Zakotvuje sa podmienka pre používanie digitálnej tabule - povinnosť zabezpečiť jej nepretržitý verejný prístup (24 hodín denne, 7 dní v týždni). Týmto sa garantuje zachovanie rovnakého štandardu dostupnosti informácií, aký poskytujú tradičné vývesné tabule. Občan nesmie byť obmedzený úradnými hodinami obecného úradu, ak si potrebuje napr. skontrolovať zverejnené dokumenty, lehoty pripomienkovania všeobecne záväzných nariadení či dôležité oznamy.

Navrhovaná úprava pamätá tiež na riziká spojené s prevádzkou elektronických systémov (napríklad výpadok elektrickej energie, porucha hardvéru, kybernetický útok alebo poškodenie vandalizmom). V prípade, že digitálne zariadenie nie je v prevádzke, obci sa ukladá povinnosť bezodkladne zabezpečiť zverejňovanie informácií iným vhodným prostriedkom, ktorý rovnako garantuje nepretržitú verejnú dostupnosť. V praxi to znamená operatívny prechod na dočasné fyzické vyvesovanie dokumentov v listinnej podobe na záložnú klasickú tabuľu, prípadne využitie iného alternatívneho technického riešenia po dobu odstraňovania poruchy. Týmto mechanizmom sa predchádza situáciám, kedy by technická porucha spôsobila zmeškanie zákonných lehôt.

K čl. IV

K bodu 1

Ide o legislatívno-technickú úpravu textu.

K bodu 2

V § 6 ods. 2 sa dopĺňa oprávnenie a zároveň povinnosť správcu majetok vyššieho územného celku udržiavať v užívaniashopnom stave a zhodnocovať ho v súlade s týmto zákonom a so zásadami hospodárenia s majetkom vyššieho územného celku.

K bodu 3

Z aplikačnej praxe vyplynula potreba explicitnej úpravy možnosti vloženia majetku vyššieho územného celku do kapitálového fondu obchodnej spoločnosti.

K bodu 4

Navrhuje sa rozšíriť obsah zásad hospodárenia s majetkom vyššieho územného celku schvaľovaných zastupiteľstvom.

Zásady hospodárenia s majetkom vyššieho územného celku by mali upraviť aj nakladanie s cennými papiermi.

Zásady hospodárenia s majetkom vyššieho územného celku by mali upraviť aj kritériá na určenie prebytočného a neupotrebitel'ného majetku vyššieho územného celku na účely prevodu vlastníctva majetku vyššieho územného celku a prenechania majetku vyššieho územného celku do nájmu. Za prebytočný majetok vyššieho územného celku možno považovať majetok vyššieho územného celku určený na predaj alebo prenájom. Neupotrebitel'ný majetok vyššieho územného celku možno definovať ako nefunkčný majetok vyššieho územného celku, ktorý je odpadom určeným na spracovanie, či na zneškodnenie. Obsah týchto pojmov sa navrhuje definovať aspoň určením kritérií v zásadách hospodárenia s majetkom vyššieho územného celku.

Zásady hospodárenia s majetkom vyššieho územného celku by mali upraviť aj podmienky, za ktorých bude možné znížiť kúpnu cenu oproti všeobecnej hodnote majetku alebo hodnoty zistenej z preukázateľného porovnania pri prevodoch majetku vyššieho územného celku z dôvodu hodného osobitného zreteľa a podmienky na zníženie nájomného oproti všeobecnej hodnote nájomného alebo hodnote zistenej z preukázateľného porovnania pri nájmoch majetku vyššieho územného celku z dôvodu hodného osobitného zreteľa. Preto sa navrhuje povinnosť zastupiteľstva upraviť podmienky na zníženie kúpnej ceny oproti všeobecnej hodnote majetku alebo hodnoty zistenej z preukázateľného porovnania pri prevodoch majetku vyššieho územného celku z dôvodu hodného osobitného zreteľa. Táto povinnosť sa bude týkať aj prenechania majetku vyššieho územného celku do nájmu, avšak pôjde o podmienky pre zníženie nájomného oproti trhovému nájomnému, za aké sa v tom čase a na tom mieste obvykle prenechávajú do nájmu na dohodnutý účel veci toho istého druhu alebo porovnateľné veci alebo hodnoty zistenej z preukázateľného porovnania.

Zásady hospodárenia s majetkom vyššieho územného celku by mali upravovať aj konkrétne dôvody hodné osobitného zreteľa. Ide najmä o prevody a nájmy nehnuteľností odôvodnené ich malou výmerou a nízkou hodnotou, podporou rozvoja územia, majetkovoprávnym usporiadaním, zlepšením občianskej vybavenosti alebo všeobecne akceptovateľným verejnoprospešným účelom. Návrh zákona obsahuje len demonštratívny výpočet dôvodov hodného osobitného zreteľa. Vyšší územný celok si môže upraviť v zásadách hospodárenia aj ďalšie dôvody hodné osobitného zreteľa. Zároveň však platí, že pri každom prevode, resp. nájme majetku z dôvodu hodného osobitného zreteľa vyšší územný celok musí preukázať účelnosť a hospodárnosť takéhoto nakladania s jeho majetkom.

Zásady hospodárenia s majetkom vyššieho územného celku by mali upraviť aj právomoci a úlohy orgánov vyššieho územného celku pri nakladaní s majetkom vyššieho územného celku, ak zákon o majetku vyšších územných celkov tieto právomoci neupravuje.

K bodu 5

Navrhuje sa, aby vyšší územný celok nemohol obmedziť obchodnú verejnú súťaž podmienkami, ktoré nemajú žiadny relevantný vplyv na priebeh a výsledok súťaže. Aby sa predišlo neodôvodnenému vylúčeniu záujemcov o majetok vyššieho územného celku, je potrebné v zákone o majetku VUC ustanoviť rámec podmienok, ktorými možno obmedziť obchodnú verejnú súťaž.

Za diskriminačné podmienky možno považovať napr. požiadavku na vzdelanie záujemcu, bezpečnostné previerky, zápis v registri partnerov verejného sektora v čase realizácie obchodnej verejnej súťaže, prípadne na rodisko záujemcu a pod., ak tieto podmienky nemajú žiadnu relevanciu na priebeh alebo výsledok súťaže.

K bodu 6

Navrhuje sa povinnosť predložiť zastupiteľstvu výsledky obchodnej verejnej súťaže, ak požadovaná cena nebola schválená ako podmienka obchodnej verejnej súťaže. Ak podmienka požadovanej (minimálnej) ceny nebola súčasťou súťažných podmienok, na prevod vlastníctva bude potrebný súhlas zastupiteľstva.

K bodu 7

Cieľom zverejnenia zámeru vyššieho územného celku o predaji majetku (formou obchodnej verejnej súťaže, dražby alebo priamym predajom) je oboznámiť s týmto zámerom čo najširšiu verejnosť, a to jednak za účelom informovania obyvateľov ako aj za účelom získania potenciálnych záujemcov o kúpu tohto majetku. Vyšší územný celok zverejní zámer na úradnej tabuli a na webovom sídle, ak ho má zriadené. Z dôvodu zachovania transparentnosti a nediskriminácie sa navrhuje ponechať taktiež povinnosť zverejnenia tohto zámeru aj iným vhodným spôsobom (napr. v regionálnej tlači alebo inom regionálnom médiu – rozhlas, televízia, webových sídlach organizácií vyššieho územného celku, sociálnych sieťach a pod.). Podmienkou je súčasné zverejnenie zámeru na úradnej tabuli, na webovom sídle, ak je zriadené, a iným vhodným spôsobom.

K bodu 8

Navrhovaná úprava zabezpečí verejne kontrolovateľný proces prevodu majetku vyššieho územného celku obchodnou verejnou súťažou alebo priamym predajom.

Navrhuje sa, aby záujemcovia o kúpu majetku vyššieho územného celku na základe obchodnej verejnej súťaže alebo pri priamom predaji majetku vyššieho územného celku mali možnosť podávať návrhy, resp. doručovať cenové ponuky v podobe (listinnej alebo elektronickej), ktorú si sami zvolia.

V záujme zabezpečenia transparentnosti podávania návrhov do obchodnej verejnej súťaže, resp. doručovania cenových ponúk pri priamom predaji majetku vyššieho územného

celku sa navrhuje, aby mal záujemca oprávnenie rozhodnúť, akú formu podania návrhu, resp. doručenia cenovej ponuky zvolí (listinnú alebo elektronickú). Vyšší územný celok tak nebude oprávnený určiť len jednu z foriem ako podmienku podania návrhu, resp. doručenia cenovej ponuky a obmedziť tak určitej časti záujemcov prístup k súťaži, resp. vylúčiť návrh alebo cenovú ponuku záujemcu zo súťaže z dôvodu nedodržania formy.

Súčasne sa navrhuje, aby vyšší územný celok zabezpečil mlčanlivosť o údajoch z podaných návrhov, resp. doručených cenových ponúk až do uplynutia lehoty na ich predkladanie. Vzhľadom na skutočnosť, že formu podania návrhu, resp. doručenia cenovej ponuky volí záujemca (napr. zaslaním návrhu/cenovej ponuky mailom bez jeho ďalšieho zabezpečenia/uzamknutia) vyšší územný celok bude povinný zaviesť primerané opatrenia, či už pri zverejnení zámeru (napr. informácia o zriadení špeciálnej e-mailovej schránky, na ktorú sa návrhy/cenové ponuky zasielajú, požiadavka na záujemcov, aby návrhy/cenové ponuky podávané/doručované v listinnej podobe boli v obálke s uvedeným textom „neotvárať“) alebo pri doručení týchto návrhov/cenových ponúk (napr. zriadenie e-mailovej schránky s prístupom konkrétneho zamestnanca). Vyšší územný celok teda bude oprávnený stanoviť bližšie podmienky pre elektronickú formu doručenia (určený e-mail, prípadne iný prostriedok na elektronické doručenie), avšak v prípade, ak by záujemcovi nevyhovovala stanovená elektronická forma doručenia, bude môcť podať ponuku listinnou formou.

Návrhy spolu s cenovými ponukami predkladané do obchodnej verejnej súťaže (okrem návrhov záujemcov, ktorí v lehote na doručovanie cenových ponúk doručili odstúpenie od svojich návrhov) bude vyšší územný celok povinný zverejniť do 10 pracovných dní od uplynutia lehoty na predkladanie návrhov, po dobu minimálne 30 dní na úradnej tabuli vyššieho územného celku a na webovom sídle vyššieho územného celku. Zároveň sa z dôvodu transparentného a verejne kontrolovateľného priameho predaja majetku vyššieho územného celku navrhuje povinnosť vyššieho územného celku zverejniť cenové ponuky všetkých záujemcov o odkúpenie majetku vyššieho územného celku priamym predajom do 10 pracovných dní od uplynutia lehoty na doručenie cenových ponúk, a to minimálne na dobu 30 dní na úradnej tabuli a na webovom sídle vyššieho územného celku.

Návrh zákona o majetku vyšších územných celkov neupravuje rozsah zverejnených návrhov, resp. cenových ponúk. Cieľom navrhovanej úpravy je zabezpečiť väčšiu transparentnosť a verejnú kontrolovateľnosť obchodných verejných súťaží, kde kritériom výberu víťazného záujemcu je najvhodnejšia ponuka, nie najvyššia ponúknutá cena a zároveň zabezpečiť transparentnosť a verejnú kontrolovateľnosť priamych predajov. Ochrana osobných údajov vyplýva z osobitných predpisov.

Návrh zákona ukladá vyššiemu územnému celku povinnosť previesť majetok záujemcovi, ktorý splní podmienky obchodnej verejnej súťaže a ktorého návrh je najvýhodnejší. To znamená, že v procese obchodnej verejnej súťaže vyšší územný celok musí vybrať najvýhodnejší návrh ako víťazný a previesť majetok záujemcovi, ktorý takýto návrh predložil. Uvedenú povinnosť vyššieho územného celku je potrebné odlišovať od pôsobnosti zastupiteľstva, ako orgánu vyššieho územného celku, schvaľovať prevody vlastníctva nehnuteľného majetku realizované obchodnou verejnou súťažou, ak v podmienkach tejto

súťaže nebola určená požadovaná cena nehnuteľného majetku podľa § 9 ods. 3 písm. c) návrhu zákona. To znamená, že prevod nehnuteľného majetku na základe obchodnej verejnej súťaže, v ktorej podmienkach nebola určená požadovaná cena tohto majetku, môže byť realizovaný až po jeho schválení zastupiteľstvom.

Vyšší územný celok by nemal prihliadať k návrhom predloženým do obchodnej verejnej súťaže, ktoré nespĺňajú podmienky obchodnej verejnej súťaže. Z dôvodu zabezpečenia transparentnosti sa navrhuje povinnosť vyššieho územného celku oznámiť záujemcovi vylúčenie z obchodnej verejnej súťaže a jeho dôvod v lehote 30 dní od vyhodnotenia návrhov.

Návrh zákona umožňuje, aby zastupiteľstvo v záujme rozvoja vyššieho územného celku a potrieb obyvateľov vyššieho územného celku určilo konkrétne podmienky obchodnej verejnej súťaže, ktoré musí splniť záujemca o majetok vyššieho územného celku. Tieto podmienky však nemôžu byť diskriminačné a nesmú brániť vytvoreniu čestného súťažného prostredia. Vyšší územný celok prevedie svoj majetok tomu záujemcovi, ktorého návrh je najvýhodnejší (napr. z pohľadu ceny) a súčasne, ak zastupiteľstvo určí podmienky obchodnej verejnej súťaže, záujemca musí spĺňať tieto podmienky.

Zrušiť obchodnú verejnú súťaž bude možné aj v prípade, že sa podstatne zmenili okolnosti, za ktorých sa vyhlásila obchodná verejná súťaž alebo sa v priebehu obchodnej verejnej súťaže vyskytli výnimočné dôvody, pre ktoré nemožno od vyššieho územného celku požadovať, aby v obchodnej verejnej súťaži pokračoval. Ide o také mimoriadne prípady, s ktorými vyšší územný celok vopred v podmienkach súťaže nemohol rátať a teraz od neho nemožno spravodlivo požadovať, aby v obchodnej verejnej súťaži pokračoval a uzavrel so záujemcom zmluvu. Príkladom môže byť situácia, keď sa predáva prebytočná budova vyššieho územného celku, ktorú však vyšší územný celok potrebuje potom, čo iná vyšším územným celkom využívaná budova sa náhle stane nespôsobilá na užívanie. Aby sa nezneužíval tento inštitút, vyšší územný celok bude môcť tento dôvod zrušenia obchodnej verejnej súťaže využiť síce až do okamihu uzavretia zmluvy (obchodná verejná súťaž je uzavretím zmluvy zavŕšená), ale len na základe rozhodnutia schváleného nadpolovičnou väčšinou všetkých poslancov zastupiteľstva. Vyšší územný celok bude povinný upovedomiť všetkých záujemcov o zrušení obchodnej verejnej súťaže s uvedením odôvodnenia zrušenia. Taktiež bude povinný zverejniť zrušenie obchodnej verejnej súťaže spolu s odôvodnením jej zrušenia spôsobom, ktorým vyhlásil podmienky obchodnej verejnej súťaže. Touto úpravou sa nevylučuje postup podľa § 283 Obchodného zákonníka, podľa ktorého vyhlasovateľ (vyšší územný celok) môže obchodnú verejnú súťaž zrušiť, ak si toto právo v uverejnených podmienkach súťaže vyhradil a zrušenie uverejnil spôsobom, ktorým vyhlásil podmienky súťaže.

Zachováva sa použitie formy priameho predaja len v prípade predaja majetku vyššieho územného celku, ktorého všeobecná hodnota majetku podľa znaleckého posudku nepresiahne (po zaokrúhlení) hodnotu 40 000 eur. Z dôvodu aktuálnosti všeobecnej hodnoty majetku nesmie byť znalecký posudok v deň schválenia prevodu zastupiteľstvom starší ako šesť mesiacov.

Pri priamom predaji koniec lehoty na doručovanie cenových ponúk nesmie uplynúť pred uplynutím 30 kalendárnych dní od jej zverejnenia na úradnej tabuli vyššieho územného celku;

začiatok plynutia 30 dňovej lehoty na doručovanie cenových ponúk môže vyšší územný celok v zámere určiť aj po termíne zverejnenia zámeru na úradnej tabuli vyššieho územného celku.

Lehota 30 kalendárnych dní na doručovanie cenových ponúk je minimálnou lehotou a vyšší územný celok ju nemôže skrátiť. Cenové ponuky musia v určenej lehote byť vyššiemu územnému celku aj doručené.

K bodu 9

Zákonná úprava konfliktu záujmov ostáva zachovaná.

Precizuje sa úprava podmienok, kedy vyšší územný celok pri prevode svojho majetku nie je povinný vytvoriť súťažné prostredie.

Keďže v daných prípadoch sa predaj majetku realizuje bez súťaže, a to vopred zákonom ustanovenému kupujúcemu (napr. spoluvlastníkovi), je odôvodnené, že predaj sa musí realizovať najmenej za kúpnu cenu vo výške všeobecnej hodnoty majetku stanovenej znalcom v znaleckom posudku. Výnimku tvorí len prevod majetku vyššieho územného celku registrovanému sociálnemu podniku alebo predaj z dôvodu hodného osobitného zreteľa, kedy sa prevod môže realizovať aj za nižšiu kúpnu cenu než je všeobecná hodnota majetku alebo hodnota zistená z preukázateľného porovnania. Pri predaji z dôvodu hodného osobitného zreteľa sa kúpna cena oproti všeobecnej hodnote majetku znižuje podľa zásad hospodárenia s majetkom vyššieho územného celku.

Osobitne sa navrhuje precizovať úpravu prevodu majetku vyššieho územného celku z dôvodu hodného osobitného zreteľa. Zámer previesť majetok vyššieho územného celku z dôvodu hodného osobitného zreteľa a jeho všeobecnú hodnotu alebo hodnotu zistenú z preukázateľného porovnania je vyšší územný celok povinný zverejniť najmenej na 15 dní, pričom musí byť zverejnený najmenej do schválenia prevodu. Uvedená lehota začína plynúť dňom zverejnenia zámeru na úradnej tabuli, webovom sídle a iným vhodným spôsobom, pričom zastupiteľstvo môže schvaľovať tento prevod až po uplynutí 15-teho dňa zverejnenia zámeru. Osobitný zreteľ musí byť zdôvodnený v súlade so zásadami hospodárenia s majetkom vyššieho územného celku a znalecký posudok nesmie byť v deň schvaľovania prevodu zastupiteľstvom starší ako deväť mesiacov. Navrhuje sa, aby vyšší územný celok nebol povinný vyhotoviť znalecký posudok, ak hodnota prevádzaného majetku vyššieho územného celku nepresiahne 15 000 eur. Hodnotu prevádzaného majetku môže vyšší územný celok určiť preukázateľným porovnaním s obdobným majetkom vyššieho územného celku alebo inou verejne dostupnou ponukou na predaj obdobnej veci.

Zákon o majetku vyšších územných celkov neupravuje procesný postup pri schvaľovaní prevodu majetku vyššieho územného celku z dôvodu hodného osobitného zreteľa zastupiteľstvom. Z hľadiska tohto zákona nie je podstatné, či sa schvaľovanie spôsobu prevodu a samotný prevod z dôvodu hodného osobitného zreteľa uskutoční na jednom zasadnutí alebo na dvoch zasadnutiach zastupiteľstva.

Vyššie územné celky pri nakladaní so svojím majetkom postupujú podľa zákona o majetku vyšších územných celkov, prípadne osobitných právnych predpisov a vlastných

zásad hospodárenia. Zákon o majetku vyšších územných celkov pripúšťa, aby si vyššie územné celky upravili vo svojich zásadách hospodárenia, ktoré schvaľuje zastupiteľstvo, postup pri schvaľovaní prevodu majetku z dôvodu hodného osobitného a pri rozhodovaní o zverejnení zámeru o prevode majetku z tohto dôvodu. Vyššie územné celky si môžu upraviť v zásadách hospodárenia aj to, či o spôsobe prevodu bude rozhodovať zastupiteľstvo na jednom zasadnutí a po zverejnení zámeru bude na ďalšom rozhodovať o samotnom prevode z dôvodu hodného osobitného zreteľa, alebo či o spôsobe prevodu ako aj samotnom prevode z tohto dôvodu bude rozhodovať na jednom zasadnutí, po uplynutí minimálne zákonom ustanovenej lehoty na zverejnenie zámeru. Postup pri schvaľovaní prevodu majetku obce z dôvodu hodného osobitného zreteľa upravený v zásadách hospodárenia by mal zabezpečiť predovšetkým zákonnosť a transparentnosť pri tomto osobitnom spôsobe prevodu majetku vyššieho územného celku, ktorý predstavuje výnimku zo súťažného postupu pri prevode majetku.

Spôsob prevodu majetku vyššieho územného celku z dôvodu hodného osobitného zreteľa schvaľuje zastupiteľstvo podľa § 9 ods. 3 písm. a) platného znenia zákona o majetku vyšších územných celkov. V tomto prípade zákon o majetku vyšších územných celkov neustanovuje špecifickú väčšinu, to znamená, že spôsob prevodu majetku v danom prípade schvaľuje zastupiteľstvo jednoduchou väčšinou prítomných poslancov.

Samotný prevod majetku vyššieho územného celku z dôvodu hodného osobitného zreteľa osobitne upravuje § 9a ods. 15 písm. f) návrhu zákona, kde sa navrhuje schválenie samotného prevodu špecifickou trojpäťtinovou väčšinou všetkých poslancov zastupiteľstva.

K bodu 10

Z dôvodu prehľadnosti sa navrhuje nájom majetku vyššieho územného celku upraviť v samostatnom ustanovení. Zachovaná ostáva povinnosť vyššieho územného celku primerane použiť ustanovenia § 9a ods. 1 až 8 a 10 až 14 zákona o majetku VUC aj pri prenechávaní majetku vyššieho územného celku do nájmu, teda povinnosť vyššieho územného celku vytvoriť aj pri nájme jeho majetku súťažné prostredie.

Medzi doteraz platné výnimky zo súťažného prostredia sa navrhuje doplniť aj nájom majetku vyššieho územného celku, pri ktorom úhrn súm nájomného počas celej doby nájmu nepresiahne sumu 20 000 eur.

Rovnako sa navrhuje doplniť medzi výnimky zo súťažného prostredia aj prenechávanie majetku vyššieho územného celku do nájmu, ak podľa osobitných predpisov (napríklad zákon č. 292/2014 Z. z. o príspevku poskytovanom z európskych štrukturálnych a investičných fondov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, zákon č. 121/2022 Z. z. o príspevkoch z fondov Európskej únie a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 311/2023 Z. z.) poskytnutie verejných prostriedkov vyššiemu územnému celku na obstaranie tohto majetku alebo v súvislosti s ním bolo podmienené povinnosťou vyššieho územného celku zabezpečiť využitie tohto majetku v súlade s podmienkami, za ktorých sa verejné prostriedky poskytli. Cieľom poskytnutia verejných prostriedkov vyššiemu územnému celku je často možnosť obstarat' majetok, ktorý bude následne využívaný na rôzne všeobecne prospešné ciele (vzdelávanie, výchova, šport, kultúra a podobne). Podmienkou, za splnenia

ktorej budú verejné prostriedky podľa osobitných predpisov vyššiemu územnému celku poskytnuté, môže byť napr. prenechanie majetku za nižšie nájomné, ale môže ísť vo vzťahu k prenechaniu majetku vyššieho územného celku do užívania tretích osôb aj o rôzne iné podmienky (využitie majetku na konkrétny účel, symbolické vstupné a podobne). Je preto potrebné zabezpečiť, aby vyšší územný celok pri nakladaní s takýmto svojím majetkom mohol prihliadnuť na podmienky, za ktorých sa poskytnú verejné prostriedky a neohrozil tak ich čerpanie, resp. sa nevystavoval riziku povinnosti ich vrátenia. Vykonanie verejnej ponuky na nájom majetku vyššieho územného celku by mohlo byť v týchto prípadoch neopodstatnené a administratívne náročné.

Zhodne s navrhovanou úpravou predaja majetku vyššieho územného celku z dôvodu hodného osobitného zreteľa sa precizuje aj úprava nájmu z dôvodu hodného osobitného zreteľa. Znalecký posudok sa nemusí vypracovať, ak hodnota nájomného v úhrne za celé obdobie nájmu na základe preukázateľného porovnania s obdobným nájomom alebo inou verejne dostupnou ponukou na nájom obdobnej veci nepresiahne 50 000 eur.

Zastupiteľstvo schvaľuje iba samotný nájom z dôvodu hodného osobitného zreteľa osobitne upravený v § 9aa ods. 2 písm. e) návrhu zákona, a to trojpätinovou väčšinou všetkých poslancov.

Keďže v prípadoch podľa § 9aa ods. 2 návrhu zákona sa nájom majetku realizuje bez súťaže, a to vopred zákonom ustanovenému nájomcovi, je odôvodnené, že nájom sa musí realizovať najmenej za také nájomné, za aké sa v tom čase a na tom mieste obvykle prenechávajú do nájmu na dohodnutý účel veci toho istého druhu alebo porovnateľné veci. Výnimku tvorí nájom majetku vyššieho územného celku registrovanému sociálnemu podniku, nájom majetku z dôvodu hodného osobitného zreteľa alebo nájom majetku obstaraného z verejných prostriedkov podľa osobitných predpisov. Výnimku tvorí tiež nájom hnuiteľnej veci vo vlastníctve vyššieho územného celku, ktorej zostatková cena je nižšia ako 3 500 eur alebo nájom majetku vyššieho územného celku, ktorého trvanie s tým istým nájomcom neprekročí desať dní v kalendárnom mesiaci, ak súčasne ide o nájom na podporu všeobecne prospešných služieb.

Nájom majetku vyššieho územného celku z dôvodu hodného osobitného zreteľa sa môže realizovať aj za nižšie nájomné než je všeobecná hodnota nájomného alebo hodnota nájomného zistená z preukázateľného porovnania. Pri nájme z dôvodu hodného osobitného zreteľa sa nájomné oproti všeobecnej hodnote nájomného znižuje podľa zásad hospodárenia s majetkom vyššieho územného celku.

Prenechávanie majetku do nájmu podľa osobitného predpisu môže byť podmienené prenechaním daného majetku do nájmu za nižšie nájomné (napr. obstaranie výpočtovej alebo zdravotníckej techniky, ktorá má byť následne užívaná treťou osobou, obstaranie/postavenie stavby, ktorá má byť následne užívaná treťou osobou). Bez ustanovenia tejto výnimky v zákone by vyšší územný celok bol povinný prenajímať takýto majetok len za také nájomné, za aké sa veci v tom čase a na tom mieste obvykle prenechávajú do nájmu na dohodnutý účel (trhové nájomné) alebo prostredníctvom časovo náročnejších postupov (z dôvodu hodného osobitného zreteľa), pričom tieto postupy nie sú v danom prípade opodstatnené.

V praxi dochádza k situáciám, kedy je pre vyšší územný celok výhodné prenechať svoj majetok do nájmu aj za nižšie ako trhové nájomné v prípade nájmu hnuiteľnej veci, ktorej zostatková cena je nižšia ako 3 500 eur, resp. nájmu majetku vyššieho územného celku, ktorého trvanie s tým istým nájomcom neprekročí desať dní v kalendárnom mesiaci, ak účelom tohto nájmu je súčasne poskytnutie všeobecne prospešných služieb. Z uvedených dôvodov sa navrhuje, aby vyšší územný celok mohol prenechať svoj majetok do nájmu za nižšie nájomné než je hodnota nájomného zistená na základe porovnania alebo všeobecná hodnota nájomného aj pri nájme hnuiteľnej veci, ktorej zostatková cena je nižšia ako 3 500 eur alebo pri nájme majetku vyššieho územného celku, ktorého trvanie s tým istým nájomcom neprekročí desať dní v kalendárnom mesiaci, ak súčasne ide o nájom na všeobecne prospešné služby. Keďže zákon o majetku vyšších územných celkov nedefinuje pojem „všeobecne prospešné služby“, príkladmo odkazuje na definíciu tohto pojmu v zákone č. 213/1997 Zb. o neziskových organizáciách poskytujúcich všeobecne prospešné služby v znení neskorších predpisov. Vyšší územný celok pri aplikovaní tejto výnimky vychádza prioritne z účelu, na ktorý bude ďalej majetok vyššieho územného celku slúžiť (všeobecne prospešné služby), a nie z právnej formy nájomcu (nezisková organizácia).

Na účely zákonnej fikcie celkovej hodnoty nájomného sa táto hodnota navrhuje ako úhrn plnení poskytovaných vyššiemu územnému celku počas celej doby nájmu, pričom ide iba o príjem vyššieho územného celku z nájomného. Nejde teda o príjmy z refundovaných nákladov spojených s užívaním majetku vyššieho územného celku za spotrebu energií a za dodávané služby. Nejde ani o príjmy zo zmluvných sankcií. Taktiež sa navrhuje, aby sa na tieto účely

a) do hodnoty nájomného nezarátavala DPH, aj keby vyšší územný celok bol platiteľom DPH,

b) v prípade spoluvlastníctva predmetu nájmu do hodnoty nájomného zarátavala len suma vychádzajúca z veľkosti spoluvlastníckeho podielu vyššieho územného celku na predmete nájmu,

c) do hodnoty nájomného zarátavalo len nájomné z jednej nájomnej zmluvy; ak vyšší územný celok s nájomcom uzavrel viacero nájomných zmlúv, z týchto zmlúv plynúce nájomné sa nesčítava,

d) pri výpočte hodnoty nájomného vychádzalo z predpokladu, že zmluva bude predĺžená, ak nájomná zmluva umožňuje predĺženie nájomnej zmluvy,

e) pri nájme na dobu neurčitú predpokladalo, že nájom je uzatvorený na dobu 10 rokov.

Zároveň sa na účely určenia hodnoty nájomného predpokladá, že bude poskytnutá najvyššia možná hodnota plnenia z nájomnej zmluvy, teda, že nájomca bude nájomné uhrádzať v plnej dohodnutej výške po celú dobu trvania nájmu vrátane

a) zvýšenia nájomného, ak nájomná zmluva umožňuje jeho zvýšenie,

b) predĺženia nájmu, ak nájomná zmluva umožňuje predĺženie nájomnej zmluvy,

c) najvyššieho možného príjmu zo všetkých nájomných zmlúv závislých od rámcovej nájomnej zmluvy, ak nájomná zmluva bude mať rámcový charakter.

Uvedený postup sa použije primerane aj na jednorazovo poskytnuté plnenie.

Z dôvodu väčšej prehľadnosti zákona sa navrhuje všeobecné zásady postupu pri predaji a nájme majetku vyššieho územného celku upraviť v samostatnom ustanovení. Z doterajšej úpravy ostáva zachovaný vzťah zákona o majetku vyšších územných celkov k predpisom v oblasti štátnej pomoci a úprave nakladania s cennými papiermi a majetkovými podielmi na právnických osobách. Nezmenená ostáva nevyhnutnosť zápisu nadobúdateľa majetku vyššieho územného celku alebo užívateľa jeho majetku v registri partnerov verejného sektora, ak spĺňa podmienky na zápis do tohto registra podľa zákona o registri partnerov verejného sektora. K zápisu do registra partnerov verejného sektora musí dôjsť pred uzavretím kúpnej zmluvy alebo nájomnej zmluvy. Požiadavka na zápis záujemcu ešte v čase predkladania návrhov do obchodnej verejnej súťaže alebo v čase doručovania cenových ponúk môže byť v rozpore so zásadou zákazu diskriminácie pri nakladaní s majetkom vyššieho územného celku, pretože by sa tým zvýhodňovali osoby zapísané v registri partnerov verejného sektora pred osobami, ktoré tam dovtedy neboli zapísané. Navyše ich zápis do tohto registra v situácii, keď nebudú úspešní, by mohol byť zbytočný.

K bodu 11

Medzi osoby oprávnené domáhať sa neplatnosti právneho úkonu alebo určenia vlastníctva vyššieho územného celku k majetku, sa dopĺňa aj fyzická osoba, ktorá v obci na území vyššieho územného celku vlastní nehnuteľnosť, ako aj osoba, ktorá má na veci právny záujem, a to bez ohľadu na územný princíp. Vzhľadom na významné sprísnenie podmienok prevodu majetku vyššieho územného celku sa navrhuje, aby bolo možné domáhať sa neplatnosti právneho úkonu alebo určenia vlastníctva vyššieho územného celku k majetku, ktorý bol vyšším územným celkom prevedený na tretiu osobu, ak prevod majetku vyššieho územného celku nebol realizovaný v súlade s § 9a a § 9ab tohto zákona.

K bodu 12

Ide o legislatívno-technickú úpravu súvisiacu s novým § 9aa zákona o majetku VÚC, ktorý upravuje prenechanie majetku vyššieho územného celku do nájmu.

K čl. V

Navrhované ustanovenie určuje termín nadobudnutia účinnosti zákona, pričom uplatňuje princíp delenej účinnosti.

Účinnosť zákona sa navrhuje vzhľadom na predpokladaný priebeh legislatívneho procesu na 1. marca 2027, pričom účinnosť článkov II a IV (novela zákona SNR č. 138/1991 Zb. o majetku obcí v znení neskorších predpisov a novela zákona č. 446/2001 Z. z. o majetku vyšších územných celkov v znení neskorších predpisov) sa posúva na 1. septembra 2027 (najmä

aby samosprávne kraje mali dostatok času na prípravu a schválenie aktualizovaných zásad hospodárenia a na procesné, personálne a materiálno-technické prípravy niektorých zmien).